

..... Dne 27. září nám skupina německých ordnerů začala střílet do oken, maminka, sestra a já jsme ležely na zemi, bylo to strašné! Na štěstí nějaký soused – Němec – ordnery zahnal. Potom se připlížil do našeho domu přednosta stanice pan Fiala a řekl mamince, že za chvíli pojede poslední vlak a náš otec již nemůže přijet.

Maminka nám v rychlosti navlékla svetry a kabáty, vzaly jsme si každá pokrývku a tašku, zamkly jsme dům s vystřílenými okny a já nikdy nezapomenu na pohled mé maminky, když jsme z domu plného našich krásných věcí odcházely.

... Nechci vypisovat cestu plnou utrpení a nebezpečí, došly jsme až do Křemže a odtud vlakem do Českých Budějovic. Tam na nás Češi křičeli „Co utíkáte a necháváte pohraničí Němcům?“ Dovedete si představit naše zoufalství? Neměly jsme kam jít a neměly jsme tátu! Maminka jen znala adresu našich známých, kteří utekli již dříve do Horusic a odtud nám do Českého Krumlova psali, že bydlí u příbuzných a že to jsou velice hodní lidé. A tak jsme v zoufalství jely za nimi. Spaly jsme ve stodole, jejich pes prokousl mé mamince ruku, to si nikdo nedovede představit, v jaké bídě jsme se octly během jedné noci!

... Maminka hledala tatínka, tatínek hledal nás a koncem října jsme se šťastně sešli. V listopadu jsme odešli do Českých Budějovic, kde tatínek pracoval. Žili jsme v jedné studené podkrovní místnosti a nic jsme neměli. Spali jsme na dvou vypůjčených slamnících a hráli jsme se jeden od druhého. Měli jsme čtyři plechové hrnce a jeden větší hrnec. Já jsem těžce onemocněla zánětem močového měchýře a dodnes nesu následky.

Po nešťastném březnu 1939 dostala moje maminka povolení odvézt si z našeho domu nábytek. Zůstaly tam jen těžké kusy, knihovna, prázdné skříně, vše poničené. Oblečení, peřiny, ložní prádlo a veškeré věci Němci rozkradli. Tatínkovy vzácné vlastenecké knihy byly v kuchyni na hromadě ohořelé. Maminka přijela úplně zničená.

Nikdy jsme nedostali žádné odškodnění a ani nás nenapadlo chtít nějakou náhradu při pomyšlení na utrpení našich nevinných lidí v koncentračních táborech, na plynové komory, na utrpení dětí, mučení a bezdůvodné zabíjení. Nemohu zapomenout, jak gestapáci mého otce zmlátili před našima očima.

Moji rodiče se již nikdy nevzpamatovali z utrpení ze ztráty morálních hodnot a všeho svého majetku.....

Noemi Bláhová, tehdy Český Krumlov

Naše rodina byla postižena hned po okupaci Rakouska neúprosným bojkotem. Po vyhnání zabral mlýn komisař, který to měl za svou činnost v SdP slíbeno. Byl to syn českého otce, svůj rodný mlýn prohodil. Za okupace ovšem snadno hospodařil na našem pro sebe.

Za týden po útěku zemřel následkem neschopnosti adaptace třiadvadesátiletý dědeček a za pár dní otcův bratr, farář v šumavské vsi Ondřejov. Zbili ho ordneři, protože na faře byla v mobilizaci čs. vojenská jednotka. Ztýraného ho vláčeli od Horní Plané přes okresní vězení v

Českém Krumlově do „minikoncentráku“ ve Václavském sklepení českokrumlovského zámku. Z tamní nemocnice jej přivezl náš styčný důstojník, polomrtvého. Za tři dny pak strýc skonal.

Dnes se najdou čeští lidé, kteří se neostýchají napsat, že Němci neměli v ČSR rovná práva. Bylo tomu naopak, v mém rodném městě nebyla jediná česká škola, až v roce 1937 začínalo gymnázium primou. Na radnici se úřadovalo německy. Jediným Čechem ve „vyšších službách“ tam byl český polír Bárta...

Jan Jakeš, tehdy Český Krumlov

...V té době jsem byla po nějakou dobu sama doma se svou osmiletou sestrou, naši už byli v Plzenci a zařizovali možnost vystěhování. Přišel další šok. Jednou v noci rány a bušení na domovní dveře. Přišli němečtí vojáci. Pamatuji si ty boty šlapající po neonových písmenech firmy Baťa, rozložených v prázdné prodejně. Slyším dodnes to chrupající sklo pod jejich nohama a tu hulákající němčinu. To nebyli lidé, lidé by viděli ten děs v dětských očích a ten otazník proč, proč jen to všechno....

Emilie Železná, tehdy Nýřany, 16 let

I když mi v roce 1938 byly teprve čtyři roky, velmi dobře se na tuto hrůznou dobu pamatuji. Bydleli jsme v Lomu u Mostu. Tatínek byl horník, maminka švadlena, bratrovi byly dva roky. Vzpomínám si, jak nás tenkrát zfanatizovaní mladí hitlerčící, tato privilegovaná německá mládež, strašně tloukli. Nás, malé děti. Házeli po nás kamením, bili nás klacky a sprostě nám nadávali. Chodili jsme domů zkrvavení a potlučení. A celé naší rodině bylo jasně řečeno, že jak to Hitler zabere, půjdeme všichni do koncentráku....

Celou naši rodinu ovládal hrozný strach. Tatínek odjel do Čech hledat práci. Nás děti maminka a babičky v noci naložily na dětskou sedačku spolu s jednou peřinou, s batůžkem s jídlem a šly jsme. Potajmu, aby nás nikdo neviděl. Nikdy nezapomenu na tu hroznou cestu pěšky, protože vlaky už nejezdily. Z Lomu až do Loun, které už byly české...

Dostali jsme se do Kladna a pak ještě dvě hodiny pěšky do obce Jemníky u Slaného. Tam nás dali do obecní pastoušky, protože jiné bydlení nebylo. Byl tam jen rozvrzaný stůl, jedna židle, stará almara a z prken stlučená postel se slavníkem plným blech... Všechno zůstalo tam, odkud jsme utekli, tatínek byl ve sběrném táboře a my neměli zhola nic....

Blanka Rubická, tehdy Jířikov

Na více než 130 stranách knihy stejnojmenného názvu se odvíjejí vzpomínky více než dvou set pamětníků na těžký rok 1938. Není to suchý popis tehdejších událostí – naopak. Barevně a plasticky vzpomínky zachycují často velice hořké pocity těch, kteří byli tak krutě vyhnáni ze svých domovů. Dalších více než 65 stran je věnováno obrazové příloze, kterou sestavil historik Jaroslav Čvančara. Ovšem, jak je jeho zvykem, nejsou to jen doprovodné fotografie a dokumenty, ale další příběh, který představuje další aktéry této hrůzné doby – a to jak ty, jimž byl český národ nucen se podrobit, tak další vyhnané vlastence, kteří museli hledat svůj domov v nitru okleštěné republiky.

Knihu v druhém rozšířeném vydání vydalo na začátku září letošního roku k 80. výročí okupace českého pohraničí nacistickým Německem nakladatelství Toužimský & Moravec za finanční podpory a díky iniciativě Kruhu občanů ČR vyhnaných v roce 1938 z pohraničí.